

Sygn. akt III APa 6/20 **Klauzulę wykonalności nadano w dniu 23.03.2021 r**

na wniosek pełnomocnika powoda (k. 467) w zakresie punktu II.

Z-ca Kierownika sekretariatu

III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

M. B.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 lutego 2021 r. w S.

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości(...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S.

przeciwko pozwanemu D. M. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt VI P 25/17

1. oddala apelację,

2. zasądza od D. M. (1) na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu apelacyjnym.

Urszula Iwanowska	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
-------------------	-------------------	------------------

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości Cargo (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w S. pozwem z 5.05.2015 r. wniósł o zasądzenie od pozwanego D. M. (1) 121.109,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 16.09.2014 r. oraz o zwrot kosztów postępowania. Wskazał, że D. M. (1), członek zarządu spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarł ze spółką w 2005 roku umowę o zakazie konkurencji, na podstawie której pozwany zobowiązał się do nieprowadzenia w okresie 3 lat od zakończenia stosunku pracy, działalności konkurencyjnej. Wobec nałożonego na pozwanego zakazu spółka zobowiązała się do wypłacenia odszkodowania w wysokości 60% średniego wynagrodzenia, jakie przysługiwało pozwanemu przez okres ostatnich trzech lat trwania stosunku pracy; odszkodowanie płatne miesięcznie, przez okres 3 lat po ustaniu stosunku pracy. (...) (...) sp. Z o.o. w S. w dacie 23.06.2014 r. złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości. Syndyk masy upadłości stwierdził, iż na rzecz pozwanego w czerwcu 2014 r., ze środków spółki, zostało wypłacone 121.109 zł. W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że na mocy porozumienia zawartego pomiędzy spółką a pozwanym, w dniu 2.06.2014 r. okres, za jaki miało być płacone ww. odszkodowanie, strony skróciły z 36 miesięcy do 18 miesięcy, a wypłata miała nastąpić jednorazowo. Porozumienie to stanowiło podstawę do dokonania kwestionowanej przez syndyka wypłaty. Zdaniem powoda czynność ta (wypłata) była jednak bezskuteczna, wobec brzmienia art. 128 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Zmiana dotychczasowych zasad wypłaty odszkodowania godziła, bowiem w interesy wierzycieli spółki.

W odpowiedzi na pozew, powód D. M. (1) wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania. Wskazał, że art. 128 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze nie ma zastosowania do stosunków pracowniczych. Podniósł także, że na wypłaconą kwotę składa się nie tylko odszkodowanie za zakaz konkurencji, ale również odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia, ekwiwalent za niewykorzystany urlop oraz odprawa pieniężna w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 10 maja 2016 r. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wskutek apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w Szczecinie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 24 stycznia 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Powód na rozprawie 5.09.2018 r. cofnął pozew co do kwoty 33.035,16 zł, na co zgodę wyraził pozwany i podtrzymał roszczenie o zasądzenie od pozwanego pozostałej kwoty, tj. 88.074 zł wraz z odsetkami ustawowymi (k.226).

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z 26 czerwca 2020 r. umorzył postępowanie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 33.035,16 zł z odsetkami (pkt I), zasądził od pozwanego D. M. (1) na rzecz powoda syndyka masy upadłości (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S. kwotę 88.074 zł z odsetkami ustawowymi od 20.02.2015 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II), zasądził od pozwanego D. M. (1) na rzecz syndyka masy upadłości (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S. kwotę 5.734 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III), a także nakazał pobrać od pozwanego D. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 4.403 zł tytułem opłaty sądowej od uiszczenia której powód był zwolniony, a w pozostałej części odstąpił od obciążania pozwanego opłatami sądowymi (pkt IV).

Sąd Okręgowy ustalił, że D. M. (1) został zatrudniony w Cargo (...) (...) sp. z o.o. w S. na podstawie umowy o pracę z 1.09.2004 r., początkowo jako specjalista ds. marketingu, a od 30.12.2004 r. do daty rozwiązania stosunku pracy, na stanowisku dyrektora logistyki. Do zakresu obowiązków dyrektora logistyki należało:

1. zarządzanie działem magazynowania i dystrybucji krajowej i międzynarodowej: a) kierowanie zespołem swoich działów zgodnie z polityką firmy i zaleceniami zarządu, b) planowanie pracy działów i podległych pracowników: - kontrola nad realizacją zleceń magazynowych i drobnicowych, - weryfikowanie zleceń pod względem kompletności i prawidłowości danych umożliwiających terminowe i prawidłowe wykonanie operacji logistycznych, - akceptacja stawek przewozowych przewoźników drobnicowych, - wybór kooperantów optymalnych dla działu pod względem rzetelności, jakości oraz cen świadczonych usług, - nadzór nad prawidłowym obiegiem dokumentacji, jej kompletnością oraz archiwizacją, - koordynacja działań z innymi działami Firmy: koordynacja działań spedycyjnych z działem TR, SM i SK, zapewnienie optymalnych stawek i kierunków przy frachtowaniu floty, stosowanie zasady pierwszeństwa przy frachtowaniu własnej floty, wychodzenie z inicjatywą do działów TR, SM i SK przy planowaniu ruchu floty,
2. utrzymywanie dobrych kontaktów z klientami i dbałość o dobry wizerunek firmy na zewnątrz,
3. prowadzenie korespondencji i wyjaśnień reklamacji w związku z wykonywanymi czynnościami,
4. kontrola merytoryczna i formalna obciążeń i rachunków podwykonawców oraz ich dekretacja zgodnie z ustaloną procedurą,
5. kontrola i nadzór nad wszystkimi dokumentami sprzedaży wg. standardów określonych dla działów MG i DR przez zarząd spółki,
6. monitorowanie przepływów pieniężnych działu w kontekście ściągalności należności z realizowanych zleceń przez MG i DR,
7. współpraca z innymi działami firmy, służenie pomocą i poradą innym pracownikom firmy w punktach styku poszczególnych działów,
8. rozwiązywanie konfliktów i sporów kompetencyjnych w obrębie działów jak i w płaszczyźnie współpracy z innymi działami,
9. zgłaszanie przełożonemu propozycji zmian schematu organizacyjnego działu DR i MG oraz zakresu obowiązków dla poszczególnych stanowisk,
10. optymalizowanie zysków działów MG i DR oraz minimalizowanie jego kosztów,
11. składanie sprawozdań ustnych lub pisemnych ze swojej działalności przed Prezesem Zarządu i Zarządem Spółki co najmniej raz na kwartał,
12. wnoszenie pomysłów racjonalizatorskich, usprawniających pracę działów,
13. dbałość i należyte użytkowanie powierzonego sprzętu biurowego,
14. wykonywanie innych czynności zleconych przez Prezesa lub Zarząd Spółki, a w szczególności: poszerzenie zakresu wykonywanych usług o serwis logistyczny, systematyczne tworzenie sieci biur spedycyjnych, realizowanie strategii marketingowej (...)
15. omawianie i konsultowanie z przełożonym spraw nietypowych, szczególnie takich, które mogą mieć następstwa i skutki finansowe,

16. podejmowanie decyzji w sprawie zakupów materiałów i środków inwestycyjnych i eksploatacyjnych do działów,
17. wybór kooperantów optymalnych dla działu pod względem jakości, ceny i obsługi,
18. negocjowanie kontraktów z kontrahentami,
19. dekretacja dokumentów kosztowych i sprzedaży swojego działu,
20. maksymalizacja zysków działów spedycji i minimalizowanie ich kosztów,
21. do składania sprawozdań ustnych lub pisemnych ze swojej działalności przed zarządem spółki,
22. przedstawienie do zatwierdzenia zarządowi spółki schematu organizacyjnego swoich działów wraz z zakresem obowiązków dla każdego pracownika,
23. dbanie o terminowość i wysoką jakość świadczonych usług oraz o dobre imię i wiarygodność spółki (...),
24. przestrzeganie zarządzeń o zachowaniu tajemnic handlowych firmy,
25. przestrzeganie przepisów (...) i dyscypliny w miejscu pracy.

Strony stosunku pracy w dniu 12.01.2005 r. zawarły umowę dotyczącą zakazu prowadzenia przez D. M. (1) działalności konkurencyjnej: pozwany zobowiązał się nie prowadzić w trakcie zatrudnienia w spółce, jak również w ciągu trzech lat od zakończenia stosunku pracy, działalności konkurencyjnej (§ 1 ust. 1 umowy); zobowiązała się do wypłacenia odszkodowania w wysokości 60% średniego wynagrodzenia, jakie przysługiwało pozwanemu przez okres ostatnich 36 miesięcy trwania stosunku pracy (§ 2 ust. 1 umowy); odszkodowanie płatne miesięcznie przez okres kolejnych trzech lat po ustaniu stosunku pracy (§ 3 ust. 1 w zw. z § 2 ust. 3 umowy); za naruszenie zakazu konkurencji przewidziano karę umowną w wysokości 50.000 zł (§ 4 ust. 1 umowy).

Umowy o zakazie konkurencji obowiązywały również inne osoby, które miały wgląd w kwestie istotne dla spółki (...), w tym m.in. osoby z zarządu spółki, czy dyrektora transportu. Podobną umowę zawarto również z żoną A. C. (1) - współzałożyciela spółki i jej wieloletniego prezesa zarządu. W jej przypadku doszło do ugody z syndykiem i kwota odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji została zwrócona do masy upadłości. Przedmiotem działalności (...) (...) sp. z o.o. w S. była szeroko rozumiana spedycja, tj. m.in. działalność polegająca na organizowaniu przewozu towaru, działalność wspomagająca transport. D. M. (1) od 15.09.2006 figurował w Krajowym Rejestrze Sądowym jako członek zarządu ww. spółki. W dniu 30.06.2008 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników(...) (...) sp. z o.o. w S. powołało dwuosobowy zarząd w osobach A. C. (2), jako prezesa zarządu oraz D. M. (1), jako jego wiceprezesa. Z dniem 30.05.2014 r. D. M. (1) złożył rezygnację z funkcji członka zarządu i wiceprezesa zarządu (...) (...) sp. z o.o. w S.. Od 1.03.2011 r. pozwany otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 10.660 zł brutto. Dodatkowo otrzymywał kwotę 5.000 zł netto z tytułu udziału w posiedzeniach zarządu spółki. Pismem z 28.04.2014 r. (...) (...) sp. z o.o. w S. wypowiedziała pozwanemu stosunek pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, ze skutkiem na dzień 31.07.2014 r. Okres wypowiedzenia został skrócony do jednego miesiąca z prawem do odszkodowania za pozostałą część, na mocy porozumienia zawartego 15.05.2014 r. W dniu 31.05.2014 r. wydano pozwanemu świadectwo pracy, wskazując w jego treści na przyczyny rozwiązania stosunku pracy (art. 1 ustawy z 13 marca 2003 roku), informując o zastosowaniu skróconego okresu wypowiedzenia umowy o pracę w oparciu o przepis art. 36⁽¹⁾ § 1 k.p., a nadto o wypłaceniu pozwanemu ekwiwalentu za 16 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego. W świadectwie pracy wskazano, że zatrudnienie pozwanego ustało z dniem 31.05.2014 r. W maju 2014 roku pomiędzy (...) (...) sp. z o.o. w S., reprezentowaną przez prezesa zarządu A. C. (2), a D. M. (1), członkiem zarządu ww. spółki zostało zawarte ustne porozumienie w sprawie modyfikacji odpowiedzialności i obowiązków wynikających z warunków umowy o zakazie konkurencji z 12 stycznia 2005 r. W porozumieniu postanowiono, że okres za jaki miało być płacone odszkodowanie podlega skróceniu z 36 miesięcy do 18 miesięcy, wypłata odszkodowania nastąpi zaś jednorazowo, a nie w miesięcznych odstępach. Porozumienie zostało zawarte w formie pisemnej 2.06.2014

r., ponieważ dopiero na ten dzień kancelaria obsługująca (...) (...) sp. z o.o. w S. sporządziła odpowiednie dokumenty do podpisu. Zawierając ww. porozumienie, powód z racji pełnienia funkcji wiceprezesa zarządu spółki, był świadomy jaka jest sytuacja finansowa (...) (...) sp. z o.o. w S.. Wiedział, że nad spółką wisiało ryzyko upadłości. W dniu 17 czerwca 2014 r. (...) (...) sp. z o.o. w S. przełała łącznie na rzecz pozwanego kwotę 121.109,16 zł tytułem „wynagrodzenia” tj. przelew na kwotę 88.074 zł - odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji oraz przelew na kwotę 33.035,16 zł - odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia, ekwiwalent za niewykorzystany urlop pracowniczy oraz odprawa pieniężna (w wysokości 3 miesięcznych wynagrodzeń) z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników. W dniu 23.06.2014 r. (...) (...) sp. z o.o. w S. złożyła w Sądzie Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie wniosek o ogłoszenie upadłości spółki obejmującej likwidację majątku spółki. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie postanowieniem z 10.09.2014 r. ogłosił likwidacyjną upadłość. Spółka została wykreślona z rejestru w dniu 13.11.2014 r. i w tej samej dacie została wpisana do KRS (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w S.. Kolejnym wpisem do rejestru z 15.04.2015 r. D. M. (1) został wykreślony jako wiceprezes zarządu. Syndyk masy upadłości (...) (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w S. dnia 5.02.2015 roku wezwał D. M. (1) do zwrotu kwoty 106.109,16 zł, wskazując iż wierzytelność wynika z nienależnie pobranego wynagrodzenia w dniu 17.06.2014 r. Wobec stanowiska D. M. (1) w piśmie z 20.02.2015 r., stanowiącego odpowiedź na wezwanie do zwrotu środków, syndyk w kolejnym wezwaniu z marca 2015 r., po zmodyfikowaniu wezwał D. M. (1) do zwrotu całej kwoty wypłaconej w czerwcu 2014 roku. D. M. (1), w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty, 18.06.2015 r. skierował do syndyka masy upadłości propozycję ugody, zobowiązując się do zapłaty na rzecz syndyka kwoty 30.000 zł w miesięcznych ratach. W postępowaniu upadłościowym (...) (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w S. nie zostały wydane postanowienia w trybie art. 128 i 129 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze.

Po ustaniu stosunku pracy z (...) (...) sp. z o.o. w S., pozwany od 1 sierpnia 2014 r. zatrudnił się w (...) sp. z o.o. w S., gdzie zajmował się spedycją, transportem, wyszukiwaniem pracowników do pracy w spedycji oraz kierowców i wyszukiwaniem podwykonawców. Spółka ta miała profil transportowy, zajmowała się również spedycją. Pozwany pracował tam do 13.03.2015 r.

Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w zakresie podtrzymanego żądania zasądzenia kwoty 88.074 zł, wskazując za materialnoprawną podstawę art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 28.02.2003 r. Prawa upadłościowego i naprawczego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1228). Sąd Okręgowy podniósł, że D. M. (1) był członkiem zarządu (...) (...) sp. z o.o. w S., a zatem był reprezentantem. W maju 2014 r. zawarł ustne porozumienie dotyczące jego odpowiedzialności i obowiązków wynikających z warunków umowy o zakazie konkurencji z 12.01.2005 r., zaś w dniu 23.06.2014 r. wskazana spółka złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości. W tych okolicznościach bezsprzecznie pozwany należy do grona osób, o których mowa w art. 128 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, w szczególności zeznania złożone przez świadka A. C. (1), pozwoliło na ustalenie, że pomiędzy (...) (...) sp. z o.o. w S., reprezentowaną przez prezesa zarządu A. C. (2), a D. M. (1) – ówczesnym członkiem zarządu ww. spółki, zostało zawarte w maju 2014 roku ustne porozumienie w sprawie modyfikacji odpowiedzialności i obowiązków wynikających z warunków umowy o zakazie konkurencji z 12.01.2005 r. i dopiero 2.06.2014 r. porozumieniu nadano formę pisemną, z uwagi na to, że dopiero na ten dzień kancelaria obsługująca (...) (...) sp. z o.o. w S. sporządziła, dla stron do podpisu, odpowiednie dokumenty. Ważne porozumienie zawarto, zatem już maju 2014 r., kiedy pozwany był członkiem zarządu (...) (...) sp. z o.o. w S.. Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie wykazany został związek czasowy między złożeniem wniosku o upadłość a porozumieniem, zakwestionowanym przez syndyka masy upadłości. Roszczenie syndyka masy upadłości o zapłatę kwoty 88.074 zł, wynika z faktu, że upadła spółka wypłaciła pozwanemu należność, jako odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji.

Ponadto, w ocenie Sądu z ustaleń faktycznych wynika, że pozwany złamał zakaz konkurencji, gdyż od 1.08.2014 r. zatrudnił się w konkurencyjnej (...) sp. z o.o. w S., tj. spółce zajmującej się spedycją i transportem. Takie zachowanie pozwanego stanowi naruszenie wyrażonej w art. 8 k.p. zasady, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Sąd Okręgowy podniósł dodatkowo, że pozwany uznał powództwo, po doręczeniu mu wezwania do zapłaty. Stanowisko pozwanego wyrażone w odpowiedzi na pozew i toku procesu było zaś jedynie wyrazem przyjętej taktyki procesowej. Sąd Okręgowy oddalił żądanie zasądzenia odsetek za okres poprzedzający dzień doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty dochodzonej kwoty, tj. za okres od 16.09.2014 r. do 19.02.2015 r. Na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie co do kwoty 33.035,16 zł, wobec skutecznego cofnięcia pozwu w tym zakresie.

Apelację od wyroku złożył pozwany, co do punktu II, III i IV.

Pozwany zarzucił wyrokowi: 1. naruszenie prawa materialnego, art. 128 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze przez jego zastosowanie, podczas gdy przepis ten nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie gdyż w dacie zawierania porozumienia pozwany nie był członkiem zarządu spółki, a nadto nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli, nie doszło do działania na niekorzyść wierzycieli (...) (...) Sp. z o. o.,

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez dokonanie oceny materiału dowodowego w sposób dowolny, a nie swobodny, co skutkowało ustaleniem, iż pozwany w dacie zawierania porozumienia był członkiem zarządu spółki, a nadto ustaleniem, iż doszło do działania na niekorzyść wierzycieli(...) (...) Sp. z o. o. oraz ustaleniem, iż w przedmiotowej sprawie doszło do uznania powództwa.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, za postępowanie przed sądem I i II instancji, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przed Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok, wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w granicach zasad logiki formalnej i doświadczenia życiowego, zgodnie ze swobodną oceną dowodów w myśl art. 233 §1 k.p.c., a następnie wydał trafny, odpowiadający prawu wyrok. Sąd Okręgowy wskazał w pisemnych motywach wyroku, jaki stan faktyczny oraz prawny stał się podstawą jego rozstrzygnięcia oraz podał, na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu, stosując przy tym prawidłową wykładnię przepisów prawnych mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjmuje za własną, w pełni dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny nie podziela natomiast argumentów apelującego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, kwestie podnoszone jako zarzuty, szczegółowo zostały omówione oraz ocenione w zaskarżonym wyroku, a wywiedziona apelacja, gdy zanalizować jej rzeczywistą treść, stanowi jedynie wyraz stanowiska pozwanego, podtrzymującego dotychczasowe twierdzenia.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że dla oceny zasadności apelacji, istotne są zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 k.p.c. Z treści apelacji wynika, bowiem, że w zasadzie sprowadzała się do zakwestionowania rozstrzygnięcia sądu I instancji w zakresie ustalenia, że pozwany w dacie zawierania porozumienia był członkiem zarządu spółki, a nadto, że doszło do działania na niekorzyść wierzycieli (...) (...) Sp. z o. o. oraz, że w przedmiotowej sprawie doszło do uznania powództwa.

W tym aspekcie należy wskazać, że zgodnie z art. 233 k.p.c., wiarygodność i moc dowodów Sąd ocenia według swego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Jeżeli z określonego materiału dowodowego, Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (tak min. Sąd Najwyższy w wyroku z

27.09.2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906). Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 §1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m. in. w orzeczeniach z 23.01.2001 r., IV CKN 970/00, 12.04.2001 r., II CKN 588/99, 10.01.2002 r., II CKN 572/99; dostęp na www.sn.pl).

W aspekcie powyższych rozważań, stwierdzić trzeba, że apelujący nie wykazał, aby Sąd I instancji naruszył powołany wyżej art. 233 k.p.c. W szczególności, wskazując na naruszenie art. 233 k.p.c. przez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów, prowadzące do uznania przez Sąd Okręgowy, że w dacie zawierania porozumienia był członkiem zarządu spółki, nie przedstawił żadnych argumentów, które mogłyby podważyć ustalenia Sądu, nie wskazał na jakiegokolwiek niespójności w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, czy też uchybienia polegające na wnioskowaniu w sposób nie korespondujący z zasadami logiki, czy doświadczenia życiowego. Zarzuty apelującego sprowadzają się jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu Okręgowego i jako takie, nie mogą zostać uwzględnione. Apelujący, przeciwstawia, bowiem ocenie dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, jedynie własny pogląd na sprawę, z pominięciem okoliczności dla niego niewygodnych lub nie odpowiadających jego wersji zdarzeń. Tymczasem Sąd Okręgowy, prawidłowo dokonał całościowej oceny zebranego w sprawie materiału, ponieważ tylko taka mogła dać pełny obraz spornych okoliczności.

Sąd Apelacyjny, odnosząc się do zarzutu dotyczącego ustaleń co do zawarcia porozumienia w sprawie modyfikacji odpowiedzialności i obowiązków wynikających z warunków umowy o zakazie konkurencji z 12.01.2005 r. uznał, że Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że porozumienie zostało zawarte w okresie, kiedy pozwany był jeszcze, zarówno pracownikiem, jak i członkiem zarządu (...) (...) sp. z o.o. w S.. Sąd Apelacyjny zwrócił przy tym uwagę, że bezspornie D. M. (2) od 15.09.2006 r. figurował w Krajowym Rejestrze Sądowym jako członek zarządu ww. spółki, a także, że z dniem 30 maja 2014 r. złożył rezygnację z funkcji członka zarządu i wiceprezesa zarządu (...) (...) sp. z o.o. w S.. Faktycznie, w spornym porozumieniu, sporządzonym w formie pisemnej wskazano, że zostało zawarte w dniu 2.06.2014 r., co sugerowałoby, że do jego zawarcia doszło już po tym, jak pozwany zrezygnował z funkcji członka zarządu. Jednocześnie, ze stanu faktycznego, potwierdzonego materiałem dowodowym, zgromadzonym w aktach tego postępowania, wynika niepodważalnie, że ustnie strony zawarły porozumienie już w maju 2014 r., zaś w dniu 2.06.2014 r. jedynie nadano temu porozumieniu formę pisemną. Taka konkluzja wprost nasuwała się z treści zeznań świadka A. C. (2), który w tym czasie był prezesem zarządu spółki (...). Świadek podał, że rozmowy na temat, zarówno rozwiązania umowy o pracę z pozwanym oraz kwestia umowy o zakazie konkurencji, w tym zawarcia spornego porozumienia, odbywały się przed datą złożenia przez pozwanego rezygnacji z funkcji członka zarządu. Świadek wskazał wprost, że na pewno ustne porozumienie, dotyczące kwestii wypłaty odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, nastąpiło przed rezygnacją pozwanego z funkcji członka zarządu, przed datą podpisania dokumentów sporządzonych następnie przez kancelarię. Świadek podał, że do takiego ustnego porozumienia, które następnie zostało ujęte w formę pisemną, doszło w maju. Świadek podał, że wskazana w pisemnym porozumieniu data 2. czerwca wynikała wyłącznie z tego, że w tym dniu został przygotowany pisemny dokument porozumienia przez kancelarię obsługującą (...) (...) sp. z o.o. Świadek nadmienił przy tym, że wskazanie takiej daty wynikało z tego, że kancelaria obsługująca spółkę (...), w tym samym czasie sporządzała wnioski o upadłość. Świadek wskazał, że w pisemnym porozumieniu nie dokonano żadnych modyfikacji wcześniejszego, ustnego porozumienia. Pisemne porozumienie odzwierciedlało treść porozumienia, do którego strony doszły w trakcie ustnych negocjacji. W konsekwencji powyższego, skoro do zawarcia porozumienia doszło faktycznie w maju 2014 r., a w czerwcu jedynie nadano temu porozumieniu formę pisemną, i to z przyczyn de facto leżących po stronie kancelarii obsługującej spółkę (...), to niewątpliwie, w czasie zawierania spornego porozumienia pozwany był jeszcze członkiem zarządu spółki (...).

Sąd Apelacyjny zwrócił przy tym uwagę, że pozwany w apelacji nie podważył ustalenia, dotyczącego zawarcia porozumienia w formie ustnej w maju 2014 r. Pozwany w ogóle nie odniósł się do tego, kluczowego przecież ustalenia,

poprzestając na ogólnikowym stwierdzeniu, że nie był członkiem zarządu w dacie zawierania porozumienia. Nie powiązał jednak tego zarzutu z ustaleniami dokonanymi przez Sąd Okręgowy.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że rozstrzygnięcie sprawy, w istocie zasadało się na interpretacji i subsumcji art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze – w brzmieniu według stanu na moment ustania stosunku pracy D. M. (1), zaprzestania przez niego pełnienia funkcji członka zarządu spółki (...) sp. z o.o. w S. oraz na moment złożenia przez spółkę wniosku o ogłoszenie upadłości – który stanowił: Czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości” (art. 128 ust. 1). Zgodnie z art. 128 ust. 2: Przepis ust. 1 należało stosować odpowiednio do czynności upadłego, będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej współnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami, jak również ze spółkami powiązanymi, ich współnikami, reprezentantami lub małżonkami tych osób.”

Powyzsza regulacja niewątpliwie znajduje zastosowanie - lege non distinguente - do umowy o zakazie konkurencji, jeśli jej strony odpowiadają wskazanym powyżej kryteriom podmiotowym. Nie ma przy tym znaczenia, czy umowa o zakazie konkurencji jest tylko platformą do transferu pieniędzy na rzecz uprawnionego, czy służy realnym celom antykonkurencyjnym. Nie ma też wątpliwości, że ustawodawca wychodzi z założenia, że pewne czynności pomiędzy podmiotami powiązanymi, dokonane na przedpolu upadłości, powinny zostać wzruszone z mocy samego prawa. Sąd Apelacyjny nie ma też wątpliwości, że dyspozycja ww. przepisu obejmuje członków zarządu upadłej spółki, jako reprezentantów spółki. Analogicznie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 24-05-2007 I ACa 187/07 Najistotniejsze znaczenie przy dekodowaniu treści możliwej do różnego odczytania normy prawnej musi mieć domniemana wola ustawodawcy, tą zaś bez wątplenia była ochrona wierzycieli przed ich pokrzywdzeniem na skutek czynności działanej z upadającą spółką przez osobę mogącą wpływać na treść tej czynności w celu niekoniernie dla tej spółki korzystnym. Do osób takich należą nie tylko reprezentanci współników, ale także, a nawet przede wszystkim, będący reprezentantami spółki członkowie jej zarządu, zwłaszcza zaś prezes zarządu. Takie właśnie odczytanie treści art. 128 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego jest najwłaściwsze.

Sąd Apelacyjny rozważył, że w analizowanym przypadku wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (...) sp. z o.o. w S. został złożony w dniu 23.06.2014 r. Niewątpliwie, zatem do zawartego przez pozwanego i pracodawcę porozumienia, modyfikującego zasady wypłaty odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, zgodnie z prawidłowym ustaleniem Sądu Okręgowego, doszło w terminie, do którego odwołuje się art. 128 prawa upadłościowego. W konsekwencji porozumienie to Sąd Okręgowy trafnie uznał za bezskuteczne z mocy prawa w stosunku do masy upadłości.

Wymaga zauważenia, że bezskuteczność z mocy prawa, rodzi po stronie syndyka roszczenie oparte na art. 134 prawa upadłościowego, o wydanie masie upadłości tego, co ubyło z masy upadłości, bądź nie weszło do masy upadłości w naturze lub równowartości w pieniądzu. W myśl art. 134 ust. 1 Pr.Upad.Napr. jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a gdy przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości powinna być wpłacona równowartość w pieniądzu. Innymi słowy, odszkodowanie otrzymane przez osobę powiązaną z upadłym pracodawcą, w rozumieniu art. 128 Pr. Upad. Napr., przed ogłoszeniem upadłości, podlega zwrotowi do masy upadłości, a po dacie ogłoszenia upadłości nie może być regulowane.

W kontekście wskazanego przepisu art. 128 Pr.Upad.Napr., bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostawało, czy w analizowanym przypadku doszło, bądź nie, do pokrzywdzenia wierzycieli (...) (...) Sp. z o. o. Należy bowiem zaznaczyć, że celem przepisów art. 128 i 134 Prawa upadłościowego i naprawczego jest ochrona wszystkich wierzycieli, a nie tylko niektórych z nich, nawet jeżeli pozostawali z upadłym w stałych stosunkach handlowych. Chodzi o to, aby czynności prawne działające przez upadłego z określonym kręgiem podmiotów, nie wpływały negatywnie na możliwość zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym wszystkich wierzycieli. Przepis art. 128 Prawa upadłościowego i naprawczego nie uzależnia sankcji bezskuteczności czynności prawnej odpłatnej od tego, czy upadły w zamian uzyskał zapłatę, bądź spełnił inne świadczenie wzajemne. Jeżeli tak się stało, zastosowanie ma art. 134 § 2 PrUpadNapr,

umożliwiający zwrot świadczenia wzajemnego osobie trzeciej, o ile znajduje się w masie upadłości oddzielnie od innego majątku lub gdy masa upadłości jest nim wzbogacona, a w innym wypadku osoba trzecia może dochodzić wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. O tym, jakie czynności prawne są z mocy prawa bezskuteczne, przesądza treść przepisu. Inne przesłanki, a mianowicie to, czy i jaki wpływ czynność prawna spowodowała w majątku upadłego, czy też, jaki był cel działanej czynności, czy jej strony miały świadomość pokrzywdzenia wierzycieli, czy działały z takim zamiarem, nie ma znaczenia dla oceny, że czynność została z mocy ustawy objęta sankcją bezskuteczności (w przeciwieństwie do regulacji zawartych w Kodeksie cywilnym). Zatem nawet w hipotetycznej sytuacji, w której w sensie ekonomicznym, nic z majątku upadłego nie ubyło w następstwie dokonania czynności prawnej, czynność taka będzie bezskuteczna ex lege, jeżeli spełnione są przesłanki określone w art. 128 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego (wyrok SN z 16.04.2010 IV CSK 424/09, wyrok SN z 17.03.2010 II CSK 409/09, wyrok SN z 23.01.2014 II CSK 276/13). Wyrok stwierdzający tę bezskuteczność ma zatem charakter deklaracyjny (wyroki SN z 12.01.2012 III CSK 273/11, z 8.01.2010 IV CSK 298/09.).

Sąd Apelacyjny przy tym podkreśla, że aktualnie art. 128 ust. 1 Pr.Upad.Napr. ma brzmienie: **Sędzia-komisarz z urzędu albo na wniosek syndyka uznana za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości odpłatną czynność prawną** dokonaną przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, z osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe albo z przysposobionym lub przysposabiającym, chyba że druga strona czynności wykaże, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Należy jednak zauważyć, że sformułowanie: chyba że druga strona czynności wykaże, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli, zostało dodane ustawą z 15.05.2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 978), która weszła w życie 1.01.2016 r. W art. 449 ustawy z 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne, w której dokonano zmiany brzmienia art. 128 prawa upadłościowego wskazano, że w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe. Tym samym w analizowanym przypadku bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostawała ewentualna ocena kondycji finansowej upadającej Spółki, w dacie dokonywania kwestionowanej w sprawie czynności prawnej. Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 15.05.2019 r. I AGa 230/18 wyraził pogląd, aprobowany przez tutejszy Sąd: Ochrona masy upadłości przed czynnościami dłużnika nie jest zależna od wykazania, że czynność dłużnika miała na celu pokrzywdzenie wierzycieli. Tym samym bez znaczenia jest fakt, że w dacie dokonywania wypłat członkowie zarządu mogli oceniać sytuację finansową spółki jako dobrą i że nie zagraża jej upadłość. Bezskuteczność z mocy prawa jest bowiem skutkiem (z mocy prawa), który następuje z datą ogłoszenia upadłości i obejmuje wszelkie czynności prawne dokonane przez upadłego w warunkach określonych w art. 128 Prawa upadłościowego. Dlatego bez znaczenia jest świadomość i ocena kondycji finansowej upadającej spółki przez osoby (podmioty) dokonujące czynności prawnej.

Niezależnie od powyższego, Sąd Apelacyjny wskazuje, że w analizowanym przypadku brak podstaw do uznania, że sytuacja finansowa spółki (...) w dacie sporządzania spornego porozumienia, jak również w momencie wypłaty pozwanemu odszkodowania, była tak dobra, że wypłata nie prowadziła do pokrzywdzenia żadnych wierzycieli spółki. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że wypłata odszkodowania pozwanemu z tytułu zawartego porozumienia została dokonana 17.06.2014 r. Wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w dniu 23.06.2014 r., a zatem 6 dni po wypłacie pozwanemu odszkodowania. W postanowieniu o ogłoszeniu upadłości wskazano, że z bilansu na dzień 31.05.2014 r. wynikało, że aktywa dłużnika wynosiły 6 812 577,02 zł, natomiast zobowiązania zamykały się kwotą 8 303 372,58 zł. Strata z prowadzonej działalności w tym okresie wynosiła 2 624 505,48 zł. Wskazano, że dłużnik na dzień ogłoszenia upadłości nie wykonywał wymagalnych zobowiązań pieniężnych wobec około 217 wierzycieli, w łącznej wysokości ponad 7 milionów złotych. Również świadek A. C. (2), który pełnił funkcje prezesa spółki (...), wskazał w swoich zeznaniach, że ogólnie od 2008 r. spółka walczyła o przetrwanie. Wskazał również, że w kwietniu 2014 r. podstawowy klient - P., rozwiązał ze spółką (...) umowę o współpracę, a 80% obrotów spółka miała właśnie z tym klientem, i w tym momencie zaczęto poważnie rozważać kwestię upadłości.

W kontekście charakteru prawnego dochodzonego roszczenia, należy podkreślić, że bezskuteczność wobec masy upadłości zaspokojenia uzyskanego przez osobę trzecią przed ogłoszeniem upadłości, nie oznacza automatycznie,

że osoba ta traci swoją wierzytelność wobec przyszłego upadłego. Bezskuteczność czynności występuje, bowiem jedynie wobec masy upadłości i nie unicestwienia samej czynności prawnej, ani wierzytelności. Osoba trzecia ma nadal tę wierzytelność, gdyż czynność jest jedynie bezskuteczna wobec masy, ale nadal jest to czynność prawnie ważna. Wierzytelność może, jednak podlegać ewentualnemu zaspokojeniu tylko przez zgłoszenie w postępowaniu upadłościowym i według obowiązujących w nim zasad.

W tym miejscu Sąd Apelacyjny wskazuje, że oceniając zasadność przedmiotowego roszczenia na podstawie art. 128 ust. 1 Pr.Upad.Napr., w ogóle nie zajmuje się kwestią ważności, bądź nieważności umowy stanowiącej źródło zobowiązania. W oparciu o treść art. 128 ust. 1 nie ma, bowiem kompetencji do badania umowy stanowiącej źródło zobowiązania; przepis jednoznacznie nie przypisuje sądowi takiego umocowania. Rozstrzygając sprawę na gruncie ww. przepisu, Sąd ma obowiązek ustalić spełnienie przesłanek wskazanych w dyspozycji normy, i po pozytywnej weryfikacji, stwierdzając bezskuteczność podjętej czynności odpłatnej, kosztem masy upadłości, zasądzić od osoby związanej z upadłym, zwrot środków wyprowadzonych z masy upadłości. Należy stanowczo podkreślić, że art. 128 ust. 1 nie stanowi podstawy prawnej dla oceny ważności umowy. Tego rodzaju oceny można dokonać tylko na podstawie prawnej służącej zawarciu umowy. W przedmiotowej sprawie, zatem nie podlegała ocenie prawnej ważność zawartej umowy o zakazie konkurencji, ani też ważność aneksu do tej umowy. Ważność tej umowy nie miała żadnego znaczenia dla obowiązku zwrotu należności, na podstawie art. 128 ust. 1 Pr.Upad.Napr., wyprowadzonych z majątku upadłego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostawały też argumenty pozwanego dotyczące braku podstaw do stwierdzenia, iż w przedmiotowej sprawie doszło do uznania powództwa. W analizowanym przypadku, w zakresie zasadności powództwa, kluczowe i wystarczające dla rozstrzygnięcia było ustalenie, że porozumienie dotyczące należnego pozwanemu odszkodowania z tytułu powstrzymania się od konkurencji, na podstawie którego wypłacono pozwanemu odszkodowanie, dochodzone w niniejszym postępowaniu przez syndyka, zostało zawarte przez pozwanego i spółkę (...) w czasie, gdy pozwany był członkiem zarządu tej spółki, a nadto w terminie przypadającym w ciągu 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości tejże spółki. Konsekwencją takiego ustalenia było stwierdzenie bezskuteczności dokonanej czynności prawnej (bezskuteczności porozumienia modyfikującego warunku wypłaty pozwanemu odszkodowania) na podstawie art. 128 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, co otworzyło drogę do skutecznego zastosowania art. 134 tejsze ustawy.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego. O kosztach w postępowaniu apelacyjnym, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, rozstrzygnięto na podstawie art. 108 §1 k.p.c. w zw. z art. 98 §1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c., ustalając wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powódki w tym postępowaniu w stawce minimalnej, zgodnie z §2 pkt 6 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (5400zł x 75% = 4050 zł).

Urszula Iwanowska Jolanta Hawryszko Barbara Białecka